

INHOUDELIJKE NOTA INZAKE HET ONTWERP DECREET JEUGDDELINQUENTIERECHT

Het ontwerp decreet getuigt van voldoende ruimte voor de continuering en innovatie van de HCA-diensten. We merken dat de verschillende ontwikkelingen in het veld en de rol van HCA hierin gevaloriseerd worden. Ook het vooruitzicht nauw betrokken te worden bij de totstandkoming van de uitvoeringsbesluiten voor het nieuwe decreet, wordt sterk geapprecieerd. Dit is zeker belangrijk met het oog op de positionering van de huidige HCA werking in het decreet en het structureel erkennen van bijvoorbeeld de samenwerking tussen GI en HCA.

Niettegenstaande lezen we een aantal elementen in de memorie en het ontwerp die ons inziens verduidelijking nodig hebben en/of ontbreken.

SUGGESTIES IN FUNCTIE VAN EEN DUIDELIJKER DECREET

Positief project

Momenteel kan het decreet gelezen worden alsof de Procureur - nadat de verdachte niet is ingegaan op het aanbod van een positief project - alsnog een inhoudelijk project kan voorstellen aan de verdachte. In ons gesprek werd verzekerd dat dat niet de bedoeling is. Het samen lezen van art. 12 §1 eerste lid en negende lid doen echter anders vermoeden.

Een eigen voorstel van de Procureur betekent een uitholling van het initiatiefrecht van de verdachte (zelf verantwoordelijkheid opnemen) en het principe van de vrijwilligheid. Los van het positief project beschikt de Procureur immers over de mogelijkheid voorwaarden aan de jongere op te leggen. Het positief project zien we graag behouden blijven op jeugdrechtbankniveau, maar onder dezelfde voorwaarden (initiatiefrecht bij verdachte en geen voorstel vanuit de jeugdrechter zelf).

HCA Vlaanderen ziet zichzelf als dé exclusieve instantie om verdachte en context op actieve wijze te informeren over het positief project én hierin de rol van procesbegeleider en netwerkondersteuner/versterker op te nemen. Duidelijke samenwerkingsafspraken tussen jeugdparquet, HCA Vlaanderen en andere actoren (advocatuur) zijn hierbij onontbeerlijk.

Herstelbemiddeling, positief project en sepotgarantie/verval van strafvordering

Het automatisch voorzien van het verval van strafvordering na een goed uitgevoerd positief project lijkt ons inhoudelijk en juridisch verwarrend, vooral in combinatie met een aanbod van bemiddeling (geen automatisch verval van de strafvordering). Graag suggereren wij dat de Procureur “de inhoud” van het positief project en/of de bemiddeling mee in overweging neemt om te beslissen tot verval van strafvordering of vervolging. Het voorzien van systematiek in het aanbod van het positief project en het aanbod van bemiddeling lijkt ons tevens aangewezen, en dit op Vlaams niveau (rechtsgelijkheid).

In het verlengde van het niet automatisch seponeren, zijn wij van oordeel dat een “niet geslaagd positief project” niet automatisch het vorderen van de jeugdrechter moet inhouden. De parketmagistraat dient dit terug “mee in overweging te nemen”.

Maturiteit en verslaggeving inzake herstelbemiddeling en hergo

Wat beoogt het advies over maturiteit (art 11 §1 vijfde lid 3°) inzake deelname aan bemiddeling of hergo? Is dit noodzakelijk en welke dienst dient dit advies te formuleren?

Graag zien we de geformuleerde afspraken in het samenwerkingsakkoord (wet 2006) inzake verslaggeving bemiddeling en hergo behouden, gezien deze meer dan in het huidige ontwerp in de lijn liggen van de vrijwillige deelname.

Gemeenschapsdienst en leerproject

We houden een pleidooi om de huidige HCA maatregelen explicieter te verwoorden in het decreet onder de noemer “constructieve maatregelen” (voorlopige fase) of “constructieve sancties” (definitieve fase). De constructieve maatregel of constructieve sanctie kan toegevoegd worden aan artikels 17 en 28. Gemeenschapsdiensten en leerprojecten worden opgelegd door een jeugdrechter en zijn te veréenzelvigen met de (mogelijke) inhoud van een positief project.

Proportionaliteit

We stellen een substantiële verhoging van het maximum aantal uren vast. De maxima leggen de bandbreedte vast. Wordt de echte bepaling van de proportionaliteit hiermee naar het operationele niveau verschoven en behoort dit tot de bevoegdheid van de diensten? Inzake het positief project: hoe worden de uren geteld voor de jongere?

Delict gericht werken met ouders

De focus op delict gericht werken met ouders juichen we toe. Binnen de huidige werking en opdracht van de HCA diensten is deze focus (steeds meer) aanwezig. Graag vernemen we indien HCA Vlaanderen - buiten haar huidige opdracht - extra engagement dient op te nemen inzake dit delict gericht werken en binnen welk kader deze praktijk ontstaat (voor wie, dwang of vrijwilligheid,...).

Advocatuur

Graag vernemen we hoe de rol en positie van de advocaat concreet invulling zal krijgen.

Sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand

Het lijkt ons onduidelijk of er nog een consulent wordt aangeduid inzake jeugddelicten, gezien het verdwijnen van de onder toezichtstelling van de jongere door de sociale dienst. De consulent blijft voor ons een belangrijke liaison in het delict gericht werken met jongeren en ouders.

De derde vorderingsgrond

Hoe gaat de derde vorderingsgrond er in de praktijk uit zien en hoe verhoudt deze zich ten opzichte van de ambulante maatregel of sanctie?

WAT ONTBREEKT IN HET ONTWERP DECREET

Ondanks de toe te juichen keuze om de praktijk van herstelbemiddeling en hergo te behouden, missen we een ruimere ambitie **ter versterking van de positie van het slachtoffer**. We begrijpen dat dit op sommige vlakken de bevoegdheid van de Vlaamse Regering overstijgt, toch zou het de ambitie kunnen zijn dit onderwerp op te nemen met de bevoegde overheden naar analogie met de ambitie met betrekking tot de uitvoering van vooropgestelde maar tot op heden niet in werking getreden maatregelen (zie p. 12 MvT).

Een minimale toetsing aan de Europese Richtlijn 2012/29/EU tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, is aangewezen.

Ons inziens mist de beschreven **herstelfilosofie** in de MvT (eerste paragraaf onder titel ‘herstelgerichte reacties’ p. 7 MvT) belangrijke aspecten waardoor de focus vooral komt te liggen op de responsabilisering van de jongere. Voor ons zijn ook volgende elementen centraal:

- een misdrijf is meer dan een normovertreding. Het is bovenal een interactioneel, intermenselijk en contextueel gebeuren met schadelijke gevolgen op fysiek, materieel, moreel en existentieel vlak. Een decreet dat de reactie op delinquentie bepaalt, dient evenwaardig aandacht te hebben voor elke betrokken partij (verdachte/dader, slachtoffer en samenleving) en het streven naar het herstel van de breuken in deze relaties. Ambitie tot versterking van de positie van het slachtoffer (zie vorig punt) zou een mooie aanvulling zijn;
- in het proces is veel aandacht voor de betekenisverlening en (her)positionering van elke betrokken partij bij het misdrijf en de gevolgen ervan.

Recht op herstel juichen we toe. Ter versterking hiervan kan de opname van een artikel dienen dat bepaalt dat de jeugdrechter nagaat of er een aanbod tot bemiddeling is geweest door de Procureur (en eventueel verplichting dit dan alsnog te doen?).

Expliciete verwijzing naar **de jarenlange samenwerking tussen GI en HCA** als goede bodem voor nieuwe lijnen uit het decreet.

Explicitering van **de rol van de consulenten** van de sociale dienst.

Een duidelijker kader voor **elektronische monitoring** in de MvT waarin reeds de grenzen, randvoorwaarden en modaliteiten worden beschreven zodat het duidelijk is dat enkelband uitgesloten is. Aan randvoorwaarden denken we bijvoorbeeld aan: niet-stigmatiserend, passend bij de leefwereld van de minderjarige, minimale belasting voor de context van de minderjarige...